

1970-12

Maandschrift voor

BIJENTEELT

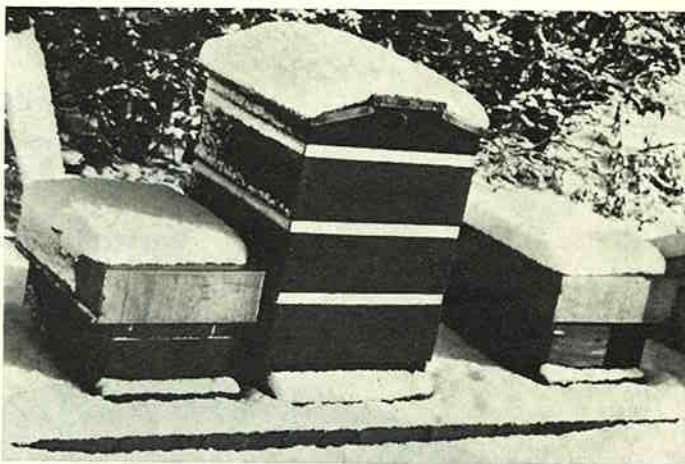
Versijnt maandelijks

Jaargang 72 - december 1970

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

**Zo
heerlijk
rustig**

Kopje koffie onder handbereik
Sigaar in het hoofd
Kaars aangestoken voor de prettige
sfeer.
Fijne plannen maken voor volgend
jaar.

**ZULKE PRETTIGE FEESTDAGEN
WENSEN WIJ U TOE.**

Wilt U de Kaarsen zelf maken?
Dat kan.

Superkunstraat kost f 10.80 per kg.

Gekleurde kunstraat

kost f 8.80 per kg.

Kaarsenpit nr. 5 kost f 0.50 p. meter

Kaarsenpit nr. 10 kost f 0.60 p. meter

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Tel. 08370-2863 Giro 82.32.76

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink, H. G. Maagendans en Dr. E. van der Velde. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer. Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betalingen van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

Observatie

Kast

Het is teleurstellend en tevens bedroevend, hoe weinig imkers er een observatiekast op na houden. Een of meer zesraams kastjes achten zij wel noodzakelijk, om er een jonge koningin in te kweken, of een goede oude koningin als reserve te bewaren. Dit laatste gaat in een drie-raamskastje ook zeer goed.

Wat zien we in deze kleine zesraams — of drie-raams kastjes? Niets meer dan in een grote kast. Nemen we de prijs, die een nieuwe zesramer met zinken dak kost, dan komen we op ongeveer twintig gulden.

Voor de prijs van twintig gulden en minder maken de imkers, die een beetje met zaag en hamer kunnen omgaan, zeer gemakkelijk een observatiekast, waar tien keer meer genoeg aan beleefd kan worden dan aan een zes- of drie-raams kastje.

Verder kan de observatiekast evengoed dienst doen om er een jonge koningin in te kweken, en als reserve een goede oude moeder in te bewaren. Ik bedoel hier een observatiekast met twee broedramen boven elkaar, en een voedergelegenheid binnen in de kast, boven de ramen. Met een veger, die we anders voor een zesramer maken kunnen we ook een observatiekast bevolken.

We kunnen ook uit twee kasten de ramen halen en vegen bij elk raam nog een raam met bijen bij. Een z.g. „bedelzwerm” dus.

In dit geval dus, maken we twee kleine vegertjes. Zorg dat er een raam met uitlopend broed en eitjes bij is en een raam met veel stuifmeel en wat voer. Dit laatste is minder nodig omdat we terstond na het inplaatsen kunnen voeren. Beschikken we over een rijpe moercel, dan kunnen we op die manier het kweken van een jonge koningin nog bespoedigen.

Bij het niet beschikken over een rijpe koninginncel worden de eitjes wel benut.

Van uur tot uur, van dag tot dag kunnen we het verloop volgen. In de eerste plaats is dat veilig

ger in de observatiekast, dan in een zesramer. Want geven we een rijpe moercel mee dan zien we in een zesramer niet of dat goed gaat. Immers de keuze die wij maken uit een stel rijpe moercellen is wel eens fout.

Wanneer de jonge koningin is uitgelopen, kunnen wij met een beetje geluk ook nog constateren of zij na verloop van tijd is bevrucht.

Meestal wacht een jonge koningin met eitjes leggen tot het gehele oude broednest schoon is. Wij kunnen het aan de leg gaan van de jonge koningin aanmerkelijk bevorderen, door dan het raam met uitlopend broed weg te nemen, maar dan moeten we wel zorgen dat de kast alle eigen bijen behoudt. Geef daarvoor een schoon en jong uitgebouwd raam in de plaats. Het aan de leg gaan van de jonge koningin kan op die manier een week of meer vervroegd worden.

Een ander voordeel is dat we de jonge koningin gemakkelijker kunnen vinden om te merken, eventueel vleugels te knippen.

Een gemerkte koningin is een sieraad in een kast en een groot gemak bij latere controle van een kast met bijen.

Om een oude koningin als reserve te bewaren, hebben wij niet meer nodig dan een raam met weinig broed en aanhangende bijen, plus een

raam met voer of ruimte voor opslag van voer. Gaat het er om, deze koningin voor selectie te gebruiken, dan kunnen wij daar gemakkelijk wat eitjes van afnemen.

We kunnen familie en kennissen, die anders wat huiverig tegenover bijen staan, iets laten zien. Wij kunnen met een observatiekast de belangstelling voor het leven van de bijen wekken, en sommige mensen de stimulans geven ook eens te proberen om te imkeren. Is dat mogelijk met een zes- of dieraamskastje? Verder is het mogelijk om de bijen in de observatiekast extra te voeren, en zodoende verzegelde ramen met reservoer te gebruiken indien wij dit nodig hebben. Het is mij wel eens gebeurd dat de bijen in tien of twaalf dagen een raam vol droegen en verzegelden.

Het voordeel van de zesramer is dat je daarin het volk, mits goed verzorgd, kunt overwinteren. Met de bijen in een observatiekast op twee ramen gaat dat niet, maar volgens mij ook niet in een drieramer.

Wanneer we dan na de laatste dracht de bijen klaar maken voor de winter moeten wij de observatiekast afbreken, m.a.w. de koningin doden of ergens anders gebruiken en het raam met broed aan een andere kast geven. Doe dit met

mooi weer, wanneer de bijen goed vliegen. De uit- en thuisvliegers 's avonds op het bovenste raam met voer, afsalpeteren, en het raam bij een ander volk voegen. Uit ervaring weet ik wat wij werkelijk aan een observatiekast kunnen hebben. Het mooiste van al is aanschouwelijke informatie te geven aan iedereen. Indien Francois Huber, tweehonderd jaar geleden, of Maeterlinck zo'n honderd jaar geleden, zich niet van de observatiekast bediend hadden, zouden wij minder wetenschappelijke gegevens en minder poëtische bespiegelingen als nalatenschap van deze twee bekende imkers overgehouden hebben. De afbeelding in het „Regionaaltje” van een observatiekast (no. 20/12/1969) heeft voor mij een groot bezwaar n.l. dat de voederinrichting buiten op de kast is, dus uitwendig. Het kan in drachtloze perioden aanleiding geven tot roof, hetgeen wij nimmer kunnen gebruiken. De werktekening voor een observatiekast (Groentje 1958) kunt u aanvragen bij de bibliotheek Landbouwhogeschool, Gen. Foulkesweg 1, te Wageningen. Men kan ongeveer drie weken over de werktekening beschikken.

Een goede bezigheid voor de komende stille maanden.

Oorthuis, Leusden.

IN MEMORIAM

Op 7 november j.l. overleed ons lid en Oud-Voorzitter

C. FASOL,

in de leeftijd van 66 jaar.

Hij wijdde een groot aantal jaren als bestuurslid en Voorzitter aan onze afdeling, waarvoor wij hem dankbaar zullen blijven herdenken.

Afdeling Schouwen-Duiveland.

Op 10 oktober 1970 overleed in de leeftijd van bijna 84 jaar ons oud bestuurslid de heer

JOHANNES WEIJLAND

Hij was één van de oprichters van onze afdeling en vervulde ruim 30 jaar de functie van 2e voorzitter.

Voor het vele verdienstelijk werk dat hij voor de bijenteelt en de afdeling in het bijzonder heeft gedaan ontving hij in 1969 de Orde van Oranje Nassau.

Wij verliezen in hem een trouw en medelevend lid die wij niet zullen vergeten.

Bestuur en leden afd. Ede.

LAUWERSZEEPOLDER

De ontwikkeling van de zeeaster in 1970 is teleurstellend geweest door overwoekering van de melde. Verschuillende aanvragen voor plaatsing bij de zeeaster moesten daardoor afgewezen worden.

Inmiddels is van de directie van de Lauwerszeepolder vernomen dat er 100 ha koolzaad is uitgezaaid. Over de plaatsingsmogelijkheden bij dit gewas volgen t.z.t. nadere mededelingen.

H. Haitsma,
P. Hylkemaweg 8,
Noordbergum, tel. 05110-2819.

H. H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Afscheid van de heer J. van Aarst, leraar in algemene dienst bij het Rijksbijenteeltconsulentschap

v.l.n.r. Dr. A. Minderhoud de Hr. en Mevr. van Aarst

De grote zaal van restaurant „'d Avondwake" in Wageningen zag eruit als een goed bezette bijenkast. Stampvol en gezellig.

Toen eindelijk Ir. J. Mommsers zich verstaanbaar kon maken gaf hij het woord aan Ir. J. P. Stadhouders. Sprekende namens de Minister van Landbouw schetste hij uitvoerig de levensloop van de Hr. van Aarst en bracht hem dank voor het vele werk dat hij voor het bijenteeltonderwijs heeft gedaan. Hierna sprak de Hr. Lieshout namens de Bijenhoudersbond van de A.B.T.B. enkele welgekozen woorden tot de Hr. van Aarst, waarbij hij de betrokken autoriteiten er tevens opmerkzaam op maakte, dat door de pensionering van de Hr. van Aarst wel een heel groot gedeelte van het land het moet stellen zonder behoorlijke voorlichting. Hij verzocht Ir. Stadhouders de betrokken autoriteiten er op te wijzen dat dit toch eigenlijk een onhoudbare toestand is.

De Heer C. Pater, lid van het Dagelijks Bestuur belichtte de kwaliteiten van de Hr. van Aarst van een andere zijde.

Maar ook wees hij erop dat de Hr. van Aarst in zijn lange loopbaan veel meer heeft gedaan dan redelijkerwijs van hem mocht worden verlangd. Hij overhandigde hem namens onze vereniging een cadeau onder couvert en bracht

De voorzitter biedt „het haas" aan

met een bloemenhulde dank aan mevr. van Aarst voor de vele avonden dat zij haar man had moeten missen.

Drs. J. Beetsma dankte daarna voor de onschatbare hulp die hij van de Hr. van Aarst had gekregen in de praktische bijenteelt. Als laatste sprak de Hr. Laban een woord van erkentelijkheid — met enige anecdotes gekruid — tot de scheidende functionaris.

Vele cadeau's werden door de verschillende sprekers aangedragen, een filmcamera, grammofoonplaten, flessen geestrijk vocht, nog een cadeau onder couvert, overhandigd door een deputatie van de afd. Ede namens zeer vele afdelingen van onze Vereniging en vele boeketten bloemen.

Hierna volgde een geanimeerde receptie, waarbij iedereen de gelegenheid kreeg persoonlijk afscheid te nemen van de Hr. en Mevr. van Aarst.

Onze algemeen voorzitter veroorzaakte de nodige hilariteit met de overhandiging van zijn cadeau; een pas geschoten haas.

Het zij mij vergund langs deze weg mijn dank te betuigen aan allen die bij mijn heengaan met pensioen uit de dienst van het Rijksbijenteeltconsulentschap persoonlijk of schriftelijk van hun belangstelling hebben blijk gegeven.

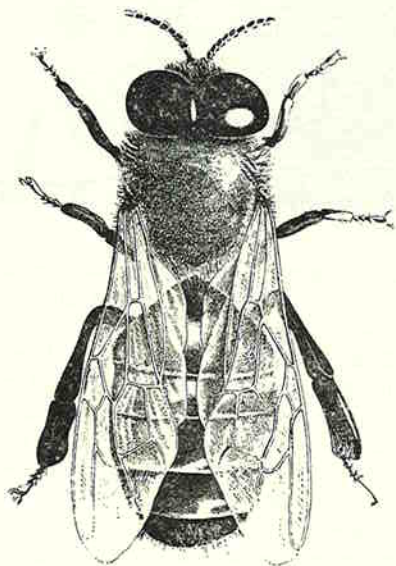
Het is mij onmogelijk allen schriftelijk te bereiken. Voorts kan ik mij pas na afloop realiseren wat er allemaal aan stoffelijke gaven zo gul en vaak op roerende wijze is aangeboden.

In het bijzonder mogen wij dan tenslotte Ir. J. Mommsers met zijn gezelschap memoëren voor de gezellige sfeer, die zij door de organisatie en de entourage van deze receptie hebben geschapen.

Nogmaals hartelijk dank.

J. van Aarst en Echtgenote

Onderzoek naar het leven der darren

Voorwoord

Euwenlang heeft men in West-Europa de darren beschouwd als de **broedbijen**. Clutius (1517) de apotheker van Delft, is de eerste geweest, die in ons land geschreven heeft, dat er drie soorten van bijen waren, te weten: de koningin, de werkbijen en de **broedbijen**. Maar Clutius wist nog niet, dat die broedbijen de darren waren. Aristoteles, de grote Griekse geleerde, die leefde van 384-322 voor Christus, schreef al in zijn boeken veel over bijen en spreekt al over de koningin, werkbijen en darren, welke laatsten de koninginnen moesten bevruchten. Dat in West Europa zo lang vastgehouden is aan de broedbijen, is waarschijnlijk te wijten aan de Romeinse invloed. De Romeinen meenden nog altijd dat de koningin een „Koning” was, welke de werkbijen moest bevruchten en dat deze laatsten de eieren legden.

De Duitse pastoor-bijenhouders Dzierzon bracht de oplossing van dit vraagstuk door de z.g. Theorie van Dzierzon, welke door de geleerden lang en fel onder elkaar werd bestreden, doch waarvan de stellingen uiteindelijk als juist werden erkend. Butler (Eng.) had al in 1609 gepubliceerd, dat de „Koning” een koningin was en Swammerdam (Ned.) stelde in 1680 door sectie

het geslacht onomstotelijk vast. Hoe de voortplanting der bijen werd omschreven door Dzierzon in 1845. Nog in 1946 schreef Dr. A. W. Park in „The hive and the Honeybee”: „Als de bijen het gehele jaar door honing konden halen, zouden de darren waarschijnlijk kunnen blijven leven om een natuurlijke dood te sterven. De normale leeftijd van de darren is niet bekend.” Deze beide uitspraken hebben mij aangespoord om dit onderzoek aan te pakken.

Onderzoek.

Om hierin enig inzicht te krijgen, heb ik dit jaar 3 generaties darren geteeld. De eerste was de gewone voorjaarsgeneratie. Deze darren zijn geboren in de laatste week van april. Op 4 mei vloegen de eerste darren uit. Hiervan heb ik er 160 gemerkt. Op 22 juni waren hiervan nog aanwezig de nummers 33 en 40. Op 24 juni waren zij verdwenen dus 8 weken oud geworden.

De tweede kweek verkreeg ik, doordat ik een raam met verzegeld darrenbroed uit een ander volk in het **darrenvolk** overzette. Zo zullen we dit proef maar noemen.

Dit gebeurde op 21 juni en de 24e juni liepen de eerste darren uit.

Op 1 juli begonnen zij uit te vliegen, dus op de zevende dag. Hiervan heb ik er 106 gemerkt.

Op 16 augustus waren hiervan nog 16 stuks aanwezig. Op 1 september nog 4 en 6 september nog 3. Op 15 september waren er nog de nummers 37 en 95 welke op 23 september ook waren verdwenen. De laatste 2 darren waren dus plm. 12 weken oud geworden.

Het derde broedsel werd verkregen doordat ik in het darrenvolk een broedraam met een half vel kunstraat plaatste op 15 juli. Op 10 augustus gebouwd en ingelegd. Hiervan werden er 120 geel gemerkt en 80 genummerd. Dus in totaal 200. Op 1 september waren er van deze darren nog 96 over. Dat betekent dus dat na 3 weken de helft van deze darren al verdwenen was.

Op 6 september waren er nog 85. Op 23 september nog 21. Op 6 oktober nog 18. Door geregeld te voeren kon ik blijkbaar de darrenslacht uitstellen, doch op 14 oktober begon deze toch.

Op 16 oktober eindigde de darrenslacht met een dramatisch einde, waarvan ik toevallig getuige was.

IK had al 12 dode gemerkte darren voor de kast gevonden. Toen ik om 3 uur weer bij de kast kwam, werd zojuist de laatste dar uit z'n woning verdreven, zoals uit de latere inspectie bleek.

Hij kreeg nog de kans om weg te vliegen en probeerde bij de tweede kast naast hem binnen te komen, maar werd verdreven. Toen probeerde hij het bij z'n buurman, doch werd ook verjaagd. Daarna ging hij nog naar z'n eigen volk, echter zonder succes. Met een bij op z'n rug probeerde hij weg te vliegen, doch kwam op de grond terecht, raakte de vijand kwijt en koos het luchtruim. Nog een minuut of tien heb ik de wacht gehouden, maar heb hem niet teruggezien.

Hij was dus 9½ week oud. Een dar kan op de 3e dag na het uitlopen al vliegen. Hij vliegt echter pas uit op de 7e of 8e dag. Darren beginnen te vliegen als regel, na 12 uur. Dit is echter niet altijd het geval. Op

6 juli begon het vliegen om 11.— u. temp. 21°	
24 aug. 11.25 u. „ 24°	
5 sept. 11.30 u. „ 18°	
8 oct. 11.30 u. „ 14°	

Als het boven 25° is, beginnen zij later met uitvliegen. Op

6 juni begon zij om 2.30 u. temp. 27°	
7 juni 1.30 u. „ 26°	
9 juni 2.30 u. „ 29°	
17 juni 1.30 u. „ 26°	
18 juni 3.00 u. „ 29°	
19 juni 1.40 u. „ 27°	
20 juni 3.00 u. „ 29°	

Darren vliegen het drukst tussen 3.30—4.30 u.

Darren vliegen 2 tot 3 maal per middag uit. Er zijn er die 4 maal en zelfs 5 maal per middag uitvliegen.

Hier een dar met 5 uitvluchten op 1 middag: van 3.16 - 3.38/ uit? - 4.19/ 4.21 - 4.37/ 4.53 - 4.54/ 4.56 - 5.06/.

De duur van de vluchten was als volgt:

18 vluchten duurden tot 2 minuten;
19 vluchten duurden 2 tot 10 minuten;
28 vluchten duurden 11 tot 20 minuten;
25 vluchten duurden 21 tot 40 minuten.

Er waren er drie boven de 40 minuten, te weten: 1 van 42, 1 van 52 en 1 van 53 minuten.

Als we deze 3 lange vluchten buiten beschouwing laten, is de gemiddelde duur 18 minuten per vlucht. Het gebeurt meermalen dat darren maar 10 tot 20 seconden buiten zijn. Misschien om zich te reinigen.

De tijdsduur tussen binnenkomen en weer uitvliegen was bij 30 vluchten als volgt:

in 17 gevallen 1-5 minuten;
in 6 gevallen 6-10 minuten;
in 7 gevallen 11-27 minuten.

De darrenvlucht is om 6 uur afgelopen.

Ik heb hierop geen uitzondering waargenomen.

Nagenoeg alle darren sterven in het veld, behalve de darren van de darrenslacht. De bijen kunnen met een dode dar niet opvliegen. Wel kunnen zij ze een eindje verslepen. Dit blijkt ook wel bij de darrenslacht. Tot aan de darrenslacht heb ik er het gehele seizoen maar 5 dode gevonden voor de kast.

Omtrent het vervliegen van darren kun je nog weleens horen of lezen dat zij maar zo andere kasten binnengaan en geen voorkeur zouden hebben voor hun eigen kast. Ook Frank C. Pellett schrijft in zijn boek „A living from bees”, het schijnt dat darren geen voorkeur hebben voor hun eigen kast, doch zomaar willekeurig een kast binnen gaan. Maar die **schijn is maar bedrog**, want uit mijn onderzoek is duidelijk gebleken, dat een dar, evenals een werkbij, aan z'n eigen kast de voorkeur geeft. Wel kunnen darren zonder enige hinder elke kast binnen gaan, zonder zelfs maar betast te worden. Als echter de darrenslacht heeft plaats gehad, gaat dat niet meer. Het vervliegen gebeurde bij mij, gedurende het gehele seizoen maar vijf maal met een totaal van 10 darren, verdeeld over 2 kasten. Een dar nr. 66 vond ik een week later weer in z'n eigen kast terug.

Een lid van onze Vereniging vertelde mij, dat, toen hij met een zeiljacht 10 km. ten noorden van Schiermonnikoog was, tientallen darren om de mast vlogen en zelfs een hommelt er bij was. Hierin zie ik enig verband met het ontstaan van de z.g. darrenkogels.

Gevolgtrekkingen.

Van de darren die in april of mei geboren werden, maakt geen enkele de darrenslacht mee. Zelfs van de darren geboren omstreeks 24 juni maar enkelen.

Het zijn de darren van in juli gelegde eitjes welke de darrenslacht meemaken.

Lang niet alle volken hebben in het najaar nog een darrenslacht, om de doodeenvoudige reden, dat er geen darren meer in leven zijn.

We kunnen zeggen dat een dar gemiddeld 7 weken oud wordt. Dit is even oud als een werkbij, welke dan zo hard werkt. De dar leeft dus niet langer omdat hij een goed leventje heeft, omdat hij nooit iets doet.

De werkbij gaat van het harde werken niet dood.

Renkum.

J. C. v. Scherrenburg.

IN MEMORIAM A. H. VAN DEN BERG

Op 31 oktober 1970 is op 71-jarige leeftijd de heer Albertus Harmanus van den Berg overleden. Hij was in onze imkerswereld een zeer bekende figuur. Voor de groep Noordholland was hij gedurende een reeks van jaren lid van het hoofdbestuur en als bijenteeltonderwijzer heeft hij vooral in die provincie tal van kursussen in bijenteelt gegeven en tal van lezingen gehouden. Toen het hoofdbestuur het examen Praktisch Imkeer instelde, benoemde het de heer van den Berg meteen tot lid van de commissie, die dit examen afneemt en in de loop der jaren heeft hij een hele reeks van kandidaten geëxamineerd op een wijze, die de ervaren onderwijsman verried: hij was directeur van de Landbouwschool in Egmond Binnen. Als hij bij het onderzoek naar kennis en bekwaamheid van de kandidaat op leemten stuitte, vroeg hij daar nimmer op door maar hij wees de kandidaat de weg om die leemten aan te vullen.

Van zeer veel belang is het werk van de heer van den Berg voor onze koninginnteelt geweest. Hij is wel de grootmeester van onze koninginnteelt genoemd en die titel verdiende hij ten volle. Hij had niet alleen een zeer grondige kennis van theorie en praktijk van de koninginnteelt, maar hij had er ook een feeling voor, die ons steeds weer bewondering afdwong. Toen de heer van den Berg als directeur van zijn school met pensioen ging en om gezondheidsredenen naar Vorden verhuis-

de, moest hij zijn hoofdbestuurfunctie voor Noordholland opgeven, maar het hoofdbestuur handhaafde hem als lid van onze koninginnteeltcommissie.

Toen deze commissie besloot een vaste bijenbevolking op ons bevruchtungsstation te stationeren, stelde de heer van den Berg daarvoor zijn allerbeste Carnica's beschikbaar en toen hij naar Vorden verhuisde, gingen opnieuw zijn beste volken naar Schiermonnikoog.

In de selectie van de Carnica heeft hij een zeer belangrijk aandeel gehad. We herinneren ons dat we voor deze selectie een van de darrevolken openden en zonder naar de raskenmerken te hebben gekeken, stelde hij meteen vast dat de bijen een afwijkend gedrag vertoonden. Het nadere onderzoek bevestigde dat dit volk niet zuiver was en met de hem eigen grondigheid en vasthoudendheid rustte de heer van den Berg niet voordat hij in de duinen de boosdoeners had opgespoord: een paar bevruchtungsvolkjes, die daar buiten de commissie om waren geplaatst en die niet waren voorzien van de voorgeschreven darreroosters. De heer van den Berg was ook de eerste in ons land, die erin slaagde koninginnen kunstmatig te insemineren.

In de heer van den Berg verliezen we een zeer kundig en bekwaam medewerker, een zorgvuldige en toegewijde imker en bovenal een goede vriend. We zullen je niet vergeten, Bert!

Hoe krijg ik sterke volken voor de dracht?

Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de imkersvereniging te Konstanz hield Dr. O. Wahl een voordracht over bovenstaand onderwerp. Deze voordracht was zó grondig, dat iedere imker die eigenlijk zó dikwijls zou moeten lezen dat die volledig zijn geestelijk eigendom wordt. De belangrijkheid van deze voordracht wordt nog verhoogd doordat Dr. Wahl ons terloops wijst op de behandeling van Carnica-volken, die hun speciale eisen aan de imker stellen. Als men de behandeling van de Carnica niet aanpast aan de eigenschappen van deze bij, haalt men er nimmer uit wat erin zit. En als men ze niet de behandeling geeft die ze nodig hebben, beoordeelt men ze verkeerd.

Welke volken zijn klaar voor de dracht?

De voorjaarsdracht moet een echte honingoogst geven en niet een toevallig overschotje voor de imker. Om dat te bereiken moeten de volken bij het begin van de dracht „rijp zijn voor de honingkamer”. Dat wil zeggen, dat ze tien ramen dicht moeten bezetten.

Voor de zomerdracht zijn de volken rijp als ze op volle sterkte zijn zonder dat ze zwermplannen hebben.

Maatregelen om zulke volken te krijgen

Als de imker slechts één hoofddracht verwacht, behandelt hij zijn volken anders dan wanneer hij van alle sterke en zwakke drachten wil oogsten. Het gemakkelijkst is het, als hij zich helemaal instelt op de zomerdracht. De imker heeft dan tijd voor zijn voorbereidingen. Hij kan de volken zich laten ontwikkelen.

Zeer veel moeilijker wordt het, als hij zich instelt op de voorjaarsdracht, die zeer vroeg in het jaar sterke volken verlangt.

Tenslotte moeten we nog aan de nazomerdracht denken. Daarbij is het dikwijls moeilijk de afgewerkte volken tot nieuwe actie te prikkelen.

Vorbereidingen in de nazomer

Het bijenjaar begint in de nazomer, want dat is de tijd waarin de winterbijen geboren worden. Het aantal winterbijen is beslissend voor de volkssterkte in de volgende zomer. Het voorjaar is veel te kort om de sterkte van de volken wezenlijk te kunnen beïnvloeden. Daarom is het voorbereidende werk in de nazomer van zo groot belang. Alleen wie sterke volken inwintert, mag erop rekenen ook sterke volken uit te winteren. De sterkte van de volken die men inwintert, hangt af van het aantal **jonge** bijen, dat deze volken hebben. Het wetenschappelijk on-

derzoek heeft ons geleerd, dat winterbijen lichamelijk in een andere toestand verkeren dan zomerbijen. En het is niet de winterrust, die ervoor zorgt dat de bijen in de winter langer leven. Van doorslaggevende betekenis is, dat de winterbijen vrijwel geen broed hebben te verzorgen. De verzorging van broed gaat ten koste van de voorraden, die de bijen in hun lichaam hebben opgeslagen.

De waardevolle winterbijen worden zo ongeveer van 10 tot 15 augustus af geboren. De eitjes, waaruit de winterbijen worden geboren, worden gelegd van 20 tot 25 juli af. In de tweede helft van juli moeten de volken dus een groot broednest hebben om met veel jonge bijen de winter in te gaan. Maar dat is eigenlijk een beetje in tegenspraak met hun aangeboren neiging, vooral van de Carnica-bijen. Vooral de Carnica heeft de neiging om juist in die tijd het broednest in te krimpen. Deze snel afnemende hoeveelheid broed in juli is een uitgesproken nadeel van de Carnica. En als een Carnica-koningin eenmaal opgehouden heeft met het leggen van eitjes, is ze moeilijk weer op gang te krijgen.

Twee fouten

Wijd verbreid zijn onder de imkers twee meningen, die een noodlottige uitwerking hebben. De eerste mening is, dat de bijen wel kunnen verzamelen wat ze nodig hebben als er maar een kwakkeldrachtje is. De tweede mening is, dat men zijn volken gerust onbarmhartig kaal kan slingeren. Maar zelfs als men zijn volken een beetje voorraad overlaat, is dat, vooral voor de Carnica, niet voldoende. De Carnica gaat dan, om zo te zeggen, op de spaarvlam leven. Zij beperkt het leggen van eieren en de verzorging van het broed. Zelfs als men helemaal niet zou slingeren en zijn volken hun voorraad zou laten houden, is dat niet voldoende om een sterke voedselstroom door het hele volk op gang te houden. Naast een ijzeren voorraad honing, die men de bijen laat houden of die men ze toedient, moet men zijn toevlucht nemen tot drijfvoeren. Dat is het ontbeerlijke drijfvoeren in de zomer.

Ruimte

Maar de aanwezigheid van voldoende voorraad en het drijfvoeren na de zomerdracht zijn nog niet voldoende. De bijen hebben in die tijd nog iets nodig, en dat is: voldoende ruimte. We weten tegenwoordig allemaal wel dat het fout is om na de oogst van de zomerhoning de geslingerde raten op te bergen en de volken in de broed-

ruimte samen te persen. Na het slingeren moet men zijn volken **de hele kast** laten houden. Daar zijn theoretische beschouwingen over, maar die zijn voor ons niet belangrijk. Voor ons is alleen oelangrijk wat er in werkelijkheid gebeurt. En de ervaring leert ons, dat een volk op twee bakken in die tijd méér broed aanzet dan een volk op één bak. Komt er na het slingeren nog een late dracht, b.v. op het wilgenroosje, dan kan men daarvan wel geen honing winnen voor de verkoop, ook al omdat die honing met voersuiker vermengd is, maar als men dit mengsel slingert, krijgt men een waardevolle hoeveelheid voederhoning. De door de bijen gefermenteerde suiker is voor de bijen beter dan technische invert-suiker.

Voor het drijfvoeren in de zomer is het beste: met honingwater vochtig gemaakte kristalsuiker.

Stuifmeel noodzakelijk

Als we veel broed en goede winterbijen willen hebben, is he drijfvoeren na de zomerdracht al-
léén niet voldoende. Ook een goede verzorging van de bijen met stuifmeel is daarvoor noodzakelijk. Als we eerder in het jaar raten vol stuifmeel gereserveerd hebben, kunnen we die in het volk hangen. Verder is het van belang dat de bijen in deze tijd ook stuifmeel van buiten kunnen binnenbrengen.

Wintervolk op weinig raten ?

Er is één punt, waarop we iets nader moeten ingaan. Bij het inwinteren laten tal van imkers slechts zoveel raten in de kast als de bijen bezetten en natuurlijk de raten met voer. De overige raten nemen ze uit de kast en aan weerszijden van het volk komt een „blind raam”. Op zich zelf is dit niet zo belangrijk. Als men het volk méér ruimte geeft dan het tijdens de winter nodig heeft, gebruikt het bovendien meer voedsel. Maar tegenwoordig past men meer en meer een „koude” overwintering toe, men overwintert de volken b.v. op twee bakken. Toch kan het overwinteren van de volken op alleen de raten die ze werkelijk nodig hebben, beter zijn. In 1969 hebben we daarvan in Zuid Hessen een klassiek voorbeeld gehad. Een imker klaagde over de zeer slechte overwintering van zijn volken. We hebben die volken grondig bekeken. Ze hadden te „ruim” gezeten. Het voer was verspreid opgeslagen. Toen er in het voorjaar nog eens een periode van felle kou kwam, trokken de bijen zich samen op het broed en ze konden het voer niet meer bereiken.

Voorjaarsdracht

Wat we totnutoe zeiden, is eigenlijk voldoende voor de imker, die alleen **zomerdracht** heeft. Het aantal der imkers, die op de **voorjaarsdracht**

aangewezen zijn, wordt echter steeds groter. En zij moeten méér doen.

Dr. Wahl ging uitvoerig in op het overwinteren van een reservevolk naast ieder hoofdvolk, die dan tien of twaalf dagen voor het begin van de voorjaarsdracht verenigd worden tot één volk. Deze methode is in ons land zó bekend, dat we daarop niet verder ingaan. Dr. Wahl vervolgde: Wie voor de voorjaarsdracht imkert heeft echter óók de mogelijkheid om zijn drachtvolken zeer sterk in te winteren. Wie dat nastreeft, moet na het slingeren van de zomerhoning zijn volken op twee broedkamers houden, zonder koninginrooster. Door drijfvoeren moet men ervoor zorgen, dat het broednest zich over beide bakken uitstrekt. In stapelkasten (zoals simplex en spaarkast) gaat dat heel gemakkelijk. Men kan het zelfs zó doen, dat men alleen gedurende de zomer naast ieder hoofdvolk een reservevolk aanhoudt. Reeds in juli kan men beide volken verenigen, waarbij de oude koningin verwijderd wordt.

Verzorging in het voorjaar

Hier scheiden de wegen van de imkers, die voor de zomerdracht werken, en die van de imkers, die voor de voorjaarsdracht werken. Ze passen verschillende methoden toe. Voor de voorjaarsdracht moeten we vroeg gaan drijfvoeren. We kunnen daarmee al beginnen als maart ons warme dagen brengt. Het beste doen we dit met honingsuikerdeeg (de koninginnetelers welbekend!). Daarbij kunnen we echter meestal niet vermijden, dat we vliegbijen verliezen. Voor het verzorgen van het broed hebben de bijen eiwitten en vitamines nodig. Als ze met flinke stuifmeelraten zijn ingewinterd, beschikken ze daarover. Anders zijn ze aangewezen op het stuifmeel van de vroege stuifmeeldracht.

De imker, die voor de zomerdracht werkt, behoeft niet zo vroeg met drijfvoeren te beginnen.

Naschrift van de vertaler

1. Dr. Wahl heeft veel onderzoek verricht op het gebied van stuifmeel-surrogaten. Het zou ons te ver voeren als we alles vertaalden, wat hij daarover vertelde.
2. Wat hij zei over de behandeling van de volken na de voorjaarsdracht, was geheel afgestemd op het imkeren met van achteren behandelbare kasten. Met stapelkasten (zoals de simplex en de spaarkast) heeft de spreker weinig ervaring.
3. De heideimkers onder ons zullen datgene, wat Dr. Wahl zei over het drijfvoeren na de zomerdracht kritisch moeten lezen. Na de zomerdracht maakt Dr. Wahl zijn volken klaar voor het verre volgende voorjaar. De heide-

imker daarentegen heeft nog de belangrijke heidedracht in het nabije verschiët. Maar ook de volken van de heide-imker gaan tussen 20 juli en 15 augustus hard achteruit. Reeds in 1948 schreef Dr. Minderhoud: „Vaak vindt men op de heide, vlak bij elkaar, een bijenstal die het uitstekend heeft gedaan en een andere, die beter thuis had kunnen blijven. In vele gevallen zal de oorzaak hiervan zijn, dat de eigenaar van de eerste stal de suikerzak of de honington tussen 15 juli en 1 augustus niet heeft gespaard”.

Elders schreef Dr. Minderhoud over de volken, die tussen de zomerdracht en de heidedracht aan hun lot worden overgelaten: „Als deze volken nu naar de heide gebracht worden, ziet men maar al te vaak gebeuren wat verwacht moest worden: de oude vliegbijen verdwijnen in korte tijd en als er tussen 20 en 30 augustus warm weer komt, hebben deze volken geen bijen meer om van de heidedracht te profiteren.”

Als we dus de heide-imkers aanraden de beschouwing van Dr. Wahl kritisch te lezen, betekent dat niet dat ze **niets** moeten doen!

G.

UIT DE JAAGKIEPS

VREEDZAME BIJEN

Een lezer uit Huizen N.H. was zo vriendelijk ons het volgende bericht uit Het Parool van 24 juni te zenden:

„MOSKOU, woensdag. In het westen van de Oekraïne is een nieuwe bijensoort gekweekt, meldt het Russische persbureau Tass. Zij steken niet en maken meer honing.”

In een „Hier en Nu” uitzending van de N.C.R.V. werd van dat bericht melding gemaakt. Onze brievenschrijver wendde zich tot die omroep om nadere gegevens, maar kreeg bericht dat men daar óók niet meer wist dan in het krantebericht te lezen was. Hij vraagt of het mogelijk is om via Russische collega-imkers iets naders hierover te weten te komen.

Het komt ons voor, dat het hier een van de vele komkommertijd-berichten betreft, die door ondeskundigen zijn vervormd tot nieuws. Er ligt natuurlijk wel een poging van Russische deskundigen aan ten grondslag om bijen te krijgen, die niet steken en meer honing opleveren. We we-

ten bijvoorbeeld, dat men in het oosten probeert om bijen te krijgen, die met meer succes de rode klaver bevliegen dan de gewone bij. We weten óók, dat men daar dikwijls werkt met zachtmoedige bijen zoals de Carnicas en de Kaukasiers. Over dit veredelingswerk krijgen we geregeld berichten en één van die berichten zal wel ten grondslag liggen aan het bewuste krantenartikeltje.

Als de Russische onderzoekers werkelijk „een nieuwe bijensoort” gekweekt hadden met opzienbarende eigenschappen als in het persbericht vermeld, dan zouden we dat op onze internationale kongressen hebben vernomen en dan zouden de bijenbladen er vol van staan. Want, dank zij het werk van Apimondia worden de imkers in alle landen steeds op de hoogte gehouden, óók van wat er op bijengebied in Rusland gebeurt.

Onze brievenschrijver danken we zeer voor zijn bericht.

Slinger opfrissen

In een vorige Jaagkieps lieten we twee Zwitserse imkers aan het woord. Beide vonden dat het opnieuw vertinnen van de slinger de enige oplossing is, maar beide vonden ook dat men voordeliger een nieuwe slinger kan kopen dan de oude te laten vertinnen. Beide imkers vonden het verven van de onderdelen van de slinger, die met honing in aanraking komen, gevaarlijk omdat de in honing aanwezige zuren de verf zouden oplossen.

In Blaue februari komt een handelaar in bijenteeltartikelen hierop terug. Hij geeft de raad om de slinger na het slingeren van de honing koud af te wassen om de wasdeeltjes los te maken van de kleverige honing. Daarna de slinger met warm water afborstelen en goed laten drogen. In de herfst moet men dan de slinger zowel van binnen als van buiten licht met vaseline invetten. Wat het verven van de delen van de slinger betreft, heeft de schrijver van imkers gehoord, dat er tegenwoordig giftvrije verfsoorten in de handel zijn, die door de levensmiddelenwetgeving zijn toegelaten en die zich voortreffelijk lenen voor het schilderen van de honingslinter.

Om te voorkomen dat de verf bladdert, moet men wel goed gronden. Het laten vertinnen van een oude slinger noemt ook hij: eenvoudig te duur.

Bijen dood: waardoor?

Ook Schotland heeft ieder voorjaar volken die de winter niet overleefden. En niet weinig: zo'n 1600 tot 1800 volken per jaar naar schatting. Wat kan er aan deze verliezen worden gedaan?

Dat vraagt Scottish oktober. De laatste jaren hebben de bijenteeltkonsulenten daar aandacht aan geschonken. Ze gingen de oorzaken van de verliezen aan wintervolken na om erachter te komen of er bijenziekten of andere oorzaken in het spel waren. Daarbij kwamen ze tot de ontdekking dat een van de hoofdoorzaken was: voedselgebrek. In de winter 1968/1969 moest de helft van de winterverliezen daaraan worden toegeschreven en de winter daarvóór een derde. Een andere belangrijke oorzaak (resp. 15 en 36%) was moereloosheid of darrebroedigheid.

En de bijenziekten? Er werd alleen nosema gekonstateerd en slechts in resp. 11 en 7% van de gestorven volken.

Het onderzoek betrof niet alle dode volken, het werd steekproefsgewijs uitgevoerd. Het eerste jaar werden 257 volken onderzocht, het tweede 104 volken, die de winter niet hadden overleefd.

Voedselgebrek en moereloosheid bleken in Schotland dus de belangrijkste oorzaken van wintersterfte te zijn. Hieronder laten we de resultaten van het onderzoek volgen:

	1967/1968 in %	1968/1969 in %
Ziekte	7	10,5
Darrebroedig of moerloos	36,5	15,4
muizen	10,1	1
voedselgebrek	32,7	58,6
vandalisme	1,6	2
andere	12,1	12,5

Slechte uitwintering herstellen

Onze ook bij vele Nederlandse imkers bekende vriend Harry Vandenberg schreef ons in april dat ze in Ohio vorig jaar juli een verschrikkelijke storm hadden met veel regen en overstromingen. De gezondheidsdienst besloot een deel van de staat Ohio te bespuiten met melathion, maar zij verzuimde de imkers te waarschuwen.

Dit leidde tot zware verliezen aan bijenvolken. En de volken die het overleefden, kwamen zwak door de winter. De voorlichtingdienst stond de imkers bij met goede raad. In het verstrekte bulletin van april lezen we:

Als u uw volken dit voorjaar nog niet hebt nagekeken, wacht u een verrassing. Waarschijnlijk is een flink aantal volken dood. Uit de berichten van de imkers blijkt, dat ongeveer 25% van de volken dood is. En van de overige zijn vele zwak. Gelukkig zijn er ook nog sterke volken overgebleven waarmee we de zwakke kunnen helpen. Volken, die maar op drie of vier raten zitten, kunnen worden versterkt met bijen en broed van de sterke volken. Een volk op acht of negen raten, met zes raten broed, kan een raam

broed missen. Als er op uw bijenstal geen ziekten heersen, is het overhangen van raten met uitlopend broed de gemakkelijkste manier om zwakke volken te versterken. Maak een paar cellen van het broed open om u ervan te overtuigen, dat het broed op het punt staat uit te lopen. Als de poppen nog geen vleugels hebben ontwikkeld of als de cellen pas kort zijn verzegeld, duurt het vier tot elf dagen voor het broed uitloopt.

Hoe eerder de zwakke volken geholpen worden, hoe beter. Maar overdrijf niet! Een paar handen vol bijen kunnen geen raat vol broed verzorgen. Geef zwakke volken een of twee raten met uitlopend broed, maar niet meer dan ze kunnen bezetten. Een week of tien dagen later zijn er misschien zoveel bijen uitgelopen dat ze opnieuw een versterking kunnen verdragen.

Overtuig u ervan dat u met raten ook niet een koningin overbrengt. Schud de broedramen, die u overhangt, lichtjes af, om de oudere bijen te verwijderen, zodat die in het sterke volk blijven. Hang de raten met uitlopend broed midden in de zwakke volken.

Een andere methode om zwakke volken te versterken (en die we in Nederland weinig toepassen!) is het afstoten van raten met bijen van sterke volken op de vliegplank van zwakke volken. Daarvoor nemen we raten met veel jonge bijen. De oudere bijen vliegen bij het afschudden terug naar hun eigen kast. De jonge bijen versterken het zwakke volk. (Uw rubriekschrijver heeft deze methode dikwijls en met succes toegepast om bevruchtingsvolkjes van Schiermonnikoog snel sterk te maken).

Later, als de paardebloemen bloeien, kan men een zwak volk op de plaats van een middelmatig volk zetten en het middelmatige op de plaats van het zwakke. Een niet zo zwak volk kan men op de plaats van een sterk volk zetten en het sterke volk op de plaats van het zwakkere. Maar ook hierbij moet men niet overdrijven.

We moeten er goed aan denken, dat de zwakke volken sterk moeten zijn als de hoofdracht begint. Als er voldoende honing en stuifmeel binnenkomt, duurt het toch zes of acht weken voordat een volk van 10.000 bijen met goede raten en een goede koningin aangroeit tot 60.000 bijen. Dus voordat een volk, dat vijf of zes raten bezet, aangroeit tot een volk, dat twee broedkamers bezet. De sterke volken, die we broed en bijen afnemen, zullen minder gauw zwermneiging krijgen.

De raten van dode volken kan men op sterke volken plaatsen en ze schoon laten maken. De losse dode bijen moet u zelf verwijderen. De bijen verwijderen de bijen, die in de cellen zijn en de raten gaan in de wassmelter!

Heerst er een ziekte op uw bijenstal, hang dan géén raten over en schud geen bijen af. Waarschuw dan de consulent en vraag zijn advies. Sluit in dat geval de vlieggaten van alle dode volken en geef de zwakke maar een kleine vliegopening.

Het bulletin besluit met de raad om het drijfvoeren niet te vergeten als dat nodig is, want de bijen in Ohio waren een maand of zes weken achterop door het koude voorjaar. Veel volken hadden half april minder bijen dan in februari en minder broed dan in januari. Het op sterkte brengen van zijn volken is dit voorjaar echt een uitdaging voor de imkers, zegt consulent Stephen.

Wij, Nederlandse imkers, herinneren ons van de laatste jaren die uitdaging ook wel en we nemen het bulletin van onze Amerikaanse vrienden reeds nu op, opdat we er gedurende de winter onze gedachten over kunnen laten gaan. Onze vriend Harry danken we voor zijn berichten.

Heide 1969

De heide honingde in 1969 nog een beetje door tot half september en nog later. Dat komt maar eens in de dertig jaar voor.

Hier en daar wonnen de imkers toch nog een beetje heidehoning voor zichzelf en voor hun goede klanten. Tijdens de heidebloei merkten we weer merkwaardige dingen op. Zo honingde de heide op plaatsen waar men de totaaldruk kreeg dat de heide er bruin uitzag. Maar op andere plaatsen, waar de heide heerlijk bloeide, werd geen druppel honing gewonnen. Wie kent alle geheimen van het heidekruid? vraagt rektor Eickmeyer in NWD november. Dit bericht kwam dus uit Noord Duitsland.

In Schotland zag de heide er op vele plaatsen bruin en droog uit. Toch waren mijn kasten zwaar, zegt L. M. Thake in Scottish november. En toen we ze op de wagen hesen bromden de bijen luid. Nu kan het best zijn dat je kasten ieder jaar zwaarder worden als je ouder wordt.

De weg naar de kerk op de heuvel wordt immers ook ieder jaar steiler. Geen enkele honingkamer was van de ene buitenraat tot de andere verzegeld. In de meeste kasten hadden de bijen alleen maar gewerkt op de middelste ramen van de honingkamer. Hoewel dus de honingkamers teleurstellend waren herinner ik me niet een jaar meegemaakt te hebben, waarin er zóveel verzegelde heidehoning in de broedkamers zat. Daar zat het gewicht van de kasten en er was in de broedkamers weinig plaats voor de wintertros. Maar, afgaande op de theorie dat de bijen zelf hun zaken het beste kunnen regelen verander ik daar niets aan.

Inhoud 1970

VERENIGING

blz. 8, 10, 12, 28, 46, 62,
75, 134, 164, 184

VASTE RUBRIEKEN

Jaagkieps
blz. 14, 29, 50, 70, 86, 100,
116, 133, 149, 162, 175
Ha, die Willem
blz. 16, 55, 123, 139, 155

GEDRAG DER BIJEN

Taal van de honingbij
blz. 18, 42
Bijensteken
blz. 26, 27, 82

PRODUKTEN DER BIJEN

Stuifmeel
blz. 79

BOEKBESPREKING

Trachtpflanzenbuch
blz. 23
Koninkrijk in een bijenkorf
blz. 23
Van zee tot land
blz. 75

ZIEKTEN EN VIJANDEN

Nosema
blz. 61
Mei ziekte
blz. 81

PRACTIJK BEDRIJFSMETHODEN

Proeven met lysine
blz. 24
Koude overwintering
blz. 146, 163
Bedwelmen
blz. 30
Zwermen
blz. 32, 46, 47, 127
Onderzoek naar het leven der
darren blz. 172

OVERIGE BIJDAGEN

Congres in München
blz. 1, 39, 67, 83, 96, 114
Heidekever
blz. 42
Reinigingsvlucht
blz. 47
Observatiekast blz. 169

Bijenwoningen en gereedschappen

Kunststof
blz. 92

BESTUIVING

Kassen
blz. 34
Schiermonnikoog
blz. 102
Lauwerszeepolder
blz. 119

PROPAGANDA

blz. 147
blz. 181

Onze Kerstprijvraag

Tweelingpuzzel. Enkele inzenders vonden de puzzel die wij het vorig jaar plaatsten eigenlijk te eenvoudig.

Vandaar dat wij nu een iets moeilijker puzzle hebben samengesteld. Om het niet al te moeilijk te maken zijn wat meer woorden gegeven, waardoor sommige letters meermalen voorkomen. In de bovenste figuur moeten woorden worden ingevuld, die u uit de hieronder gegeven omschrijving moet vinden. Van de in te vullen woorden komt elke letter in een genum-

merd vakje te staan. Telkens als u een letter invult moet u dezelfde letter invullen in het gelijk genummerde vakje van de onderste figuur. In deze laatste figuur is dan een uitspraak te lezen die betrekking heeft op de bijenhouderij.

Schrijf de gevonden woorden en de daaruit gevormde uitspraak met uw volledige naam en adres op een briefkaart en stuur die vóór 10 januari naar het Bijenhuis in Wageningen. Als prijzen zullen waardebonnen tot een bedrag van f 100,— onder de inzenders van goede oplossingen worden verdeeld, zo nodig na loting.

1		22	1	55	3	52	2	67
2	8	4	16	5	60	35	54	50
3	55	7	44	35	32	25	33	27
4	15	25	6	50	28	37	69	10
5	71	46	55	8	35	14	21	55
6	11	31	35	34	24	36	39	18
7	38	20	48	41	3	4	72	66
8		45	53	22	62	63	12	
9		5	9	13	41	33	61	
10	64	65	42	23	19	53	30	50
11	55	17	26	58	40	24	30	40
12	19	7	49	70	12	24	43	65
13	68	14	50	55	35	22	56	52
14	54	47	15	17	34	6	2	57
15	9	29	36	53	4	55	3	59
16	55	30	51	19	11	52	27	
1	2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	16	
17	18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28	29	30	31	32	
33	34	35	36	37	38	39	40	
41	42	43	44	45	46	47	48	
49	50	51	52	53	54	55	56	
57	58	59	60	61	62	63	64	
65	66	67	68	69	70	71	72	

1. Dat is hetgeen waarmee wij ons enthousiast bezig houden.
2. De Bisonkit van de bijen.
3. Aardig, vogeltje, maar in de winter wel eens lastig op de stal.
4. Naam van een bekend imker uit Apeldoorn, die o.a. een kast met ramen van het staande formaat construeerde.
5. Wordt gebruikt voor afdekking van de kast, door sommige alleen 's winters.
6. Algemene benaming voor een kunstzwerm.
7. Noodzakelijk als er geen dracht is.
8. Binnendringers als de vliegspleten te hoog zijn.
9. Nuttige verdelgers van schadelijke insecten, maar versmiden ook een bijtje niet als de kasten op de grond staan.
10. Nog altijd het centrale punt van onze vereniging.
11. En dat is de centrale figuur in het bijenvolk.
12. Nederlandse naam voor *Apis mellifica* L.
13. Hiervan liggen er vier ter weerszijden aan de buikzijde van het achterlijf van de werkbij.
14. Het moeilijke punt als een andere koningin aan een volk moet worden gegeven.
15. Worden veel geteeld in de omgeving van Venlo en hebben goede opbrengst bestuiving door bijen nodig.
16. Nederlandse naam voor de stof bedoeld onder 2.

De G.G.-125

Van 8 tot en met 13 september j.l. werd in het park Presikhaaf te Arnhem ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de Gelderse Maatschappij van Landbouw de groots opgezette tentoonstelling G.G.-125 gehouden.

Deze tentoonstelling wilde niet alleen getuigen van de ontwikkeling van land- en tuinbouw, maar ook van handel en industrie, vrije tijdsbesteding, ruimtelijke ordening, wetenschap en diensten, milieuhygiëne, recreatie en natuurbescherming.

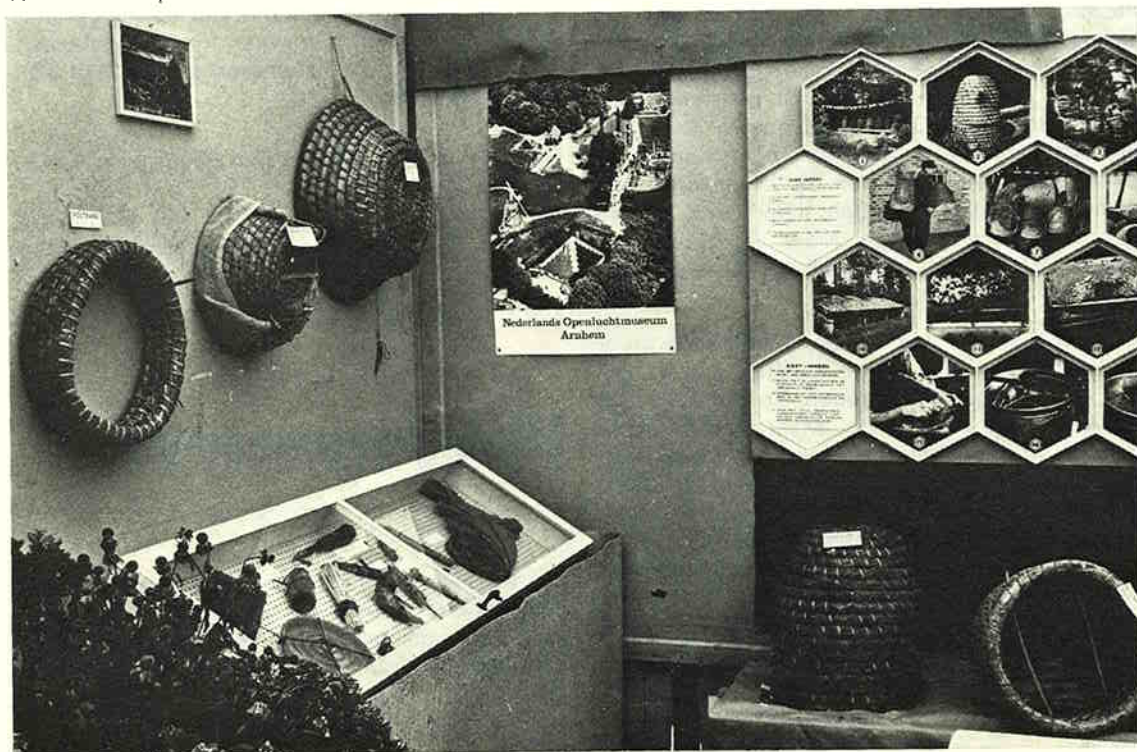
Gezegd mag worden dat men hierin volkomen is geslaagd. Bij een dergelijke opzet mocht de imkerij niet ontbreken. De afd. Arnhem van onze vereniging had een aantrekkelijke stand ingericht, die zeer veel belangstelling trok en waar regelmatig drie tot zes leden en vrouwen en dochters van leden onvermoeibaar voorlichting gaven aan de duizenden bezoekers, die deze stand zijn gepasseerd. Er werd tevens voor een bedrag van ruim f 1600,— aan honing en waskaarsen omgezet, zodat er nog iets voor de afdelingskas overbleef. Wij menen dat de actieve werkers van deze afdeling de naam van onze vereniging **Bevordering der Bijenteelt** alle eer hebben aangedaan.

Het oude materiaal welwillend beschikbaar gesteld door het Ned. Openluchtmuseum

Een observatiekast doet 't altijd

De verkoopstand

De lezer schrijft

Nu de honingoogst binnen is

Vrijdagmorgen bijen ophalen! Dat was het bericht van onze wakkere imkervriend, mij even terloops medegedeeld op de late avond. „Half vier staat de auto voor de deur!” Half vier, dat is uiterlijk drie uur in de vroege morgen uit het warme bed. Maar ja, je moet wat voor je volken over hebben, en op deze bewuste morgen is werkelijk, nog even voor de klokslag van half vier, de auto present. Drie mannen hebben reeds plaats genomen en ik neem de laatste open plaats in. We zetten er flink de gang in. Het is nog stil op de wegen. Toch ontmoeten we enkele tegenliggers. Wat moeten die mensen zo vroeg? Ja, dat zullen zij zich misschien ten opzichte van ons ook afvragen. Het is nog behoorlijk donker en als wij tegen vijf uur het heidecomplex opdraaien bij het T.T. circuit, waar op de schietbanen van de Asser infanterie onze volken staan, dan is het maar goed, dat één van ons gedacht heeft aan het meenemen van een zaklantaarn. Deze doet goede dienst bij het dichtzetten van de kasten. Foei, wat zijn er enkele gammele woningen bij. We hadden een hamer en spijkers moeten meenemen, om ze goed te kunnen dichten. Maar dat hebben we natuurlijk niet en nu gaat het dus maar provisoorsch.

Het wordt al iets licht en dan komt ook de grote vrachtauto opdagen. Twee bekende bijkers zijn met de chauffeur meegereden. Ze verbazen zich erover dat wij al klaar zijn. Maar ja, wij hebben ook een kortere route genomen. Of die er was? Ja, die was er, maar hun niet bekend. De beide mannen en hun chauffeur hadden nog een aardige belevenis op hun matineuze reis. Plotseling verscheen in het licht van de grote koplampen een grote uil. Zijn prooi, een konijn, liet hij van schrik vallen toen hij met een vlugge zwenking nog net zijn eigen leven kon redden. Het konijntje was nog levend, maar zo deerlijk gehavend dat er geen hoop meer voor het beestje was.

Maar nu opladen die kasten. Gaat vlug; het zijn sterke kerels, die wel een kast kunnen dragen. Toch zijn ze zwaar, enkele loodzwaar. Tegen zessen staan ze, stevig gebonden, op de vrachtauto. En nu maar op huis aan. Het gaat prima.

Hier moeten er tien worden afgeladen. Daar één, een volgende drie, dan nog eens acht, en zo verder.

Tegen tien is de auto leeg en kunnen wij bij onze vrouwen koffie drinken. We zeggen maar niet, dat dit de derde keer wordt en nemen aan het verdiend te hebben.

En dan slingeren. Ja, het kolbtoestel kan ik maandagmiddag in bruikleen krijgen. Tjonge, wat zijn die raten zwaar en prachtig verzegeld. Maar die heidehoning!! Een taai goedje. Het vertrekje is „Smoorheet”, de imker staat er sportief bij, alle onnodige kledij is uitgetrokken, maar het wil slecht. Kapotte raten en lang niet schoon, toch is moeder de vrouw tevreden. In geen jaren zoveel heidehoning gehad. Ja, dat is zo, maar het had meer kunnen zijn. Meer, altijd meer, zegt moeder.

Een collega heeft dubbel zoveel honing. Hij heeft geperst. Het gaat gemakkelijker. Als onze derde man dit hoort, terwijl hij alle handelingen voor het slingeren al heeft gedaan, ziet hij van zijn voornemen af, en gaat de pers gebruiken. Wat wil je, pershoning is ook honing, en het heeft niet dat dure zweet gekost van de slingerende imker. De volken zijn weer tot rust gekomen. De winter komt, de suikervoorraad kan hun worden toegediend.

Laten wij hopen, dat het een goede winter voor hen zal worden.

D. Joustra,
afd. Beetsterzwaag.

Honingraatzwammen

„Vorig jaar waren het er niet zoveel maar dit jaar schoten in mei om en bij mijn bijenstand tientallen honingraatzwammen anders genoemd Moriëls inderdaad als paddestoelen de grond uit.

Als je een stuk wilde honingraat op de grond

gooit naast zo'n zwam, zie je haast het verschil niet. Bij paddestoelen denkt men meestal aan de herfst, maar dat gaat lang niet voor alle soorten op.

Ik vond dit een aardig bijproduct van de imkerij en zei tegen mijn vrouw: „Vanavond eten we honingraatzwammen, als jij ze lekker klaarmaakt.

Zo gezegd zo gedaan. Maar mijn vrouw verwondte het niet en mijn oudste zoon die toevallig op de thee was en die arts is beloofde 's avonds op te zullen bellen of alles goed was afgelopen. Dit vergrootte slechts de paniek. Toen puntje bij paaltje kwam zat alleen pa paddestoelen te smullen en keken ma en twee dochters met grote ogen toe of en zo ja hoe pa zou sterven.

Deze at met smaak maar bleef er gezond en vrolijk bij, liet echter voldoende over om de durvers van de tweede dag ook hun deel te laten. Zo zijn we allen gezond gebleven en gespijzigd geworden indirect door de bijen. Mijn oudste zoon heeft die avond niet opgebeld, hij had direct al begrepen dat „de ouwe” geen zelfmoordplannen had maar wist wat hij deed.

Veel imkers kennen de honingraat zwam niet en het is een merkwaardige vorm van symbiose. Misschien kunnen ouderen meer over deze merkwaardige paddestoelen en hun voorkomen vertellen.

Het zal geen aansporing zijn voor de imkers om nu maar alles wat in en om de bijenstand groeit te verorberen.

J. G. Nolst Trenité,
Velsen N.

Noot redactie. De morieljes behoren tot de voorjaarspaddestoelen. Ze verschijnen meest van ongeveer maart tot mei onder loofbomen, maar ook op open grazige plaatsen, in parken en tuinen, zijn vrij algemeen in de min of meer kalkrijke duinstreek, maar elders vrij zeldzaam.

Zij zijn eetbaar en goed van smaak. Eerst koken wordt wel aanbevolen. Zij kunnen ook gedroogd worden bewaard en zijn dan altijd volkomen ongevaarlijk. Of hier sprake is van symbiose is twijfelachtig, immers hieronder verstaat men het verschijnsel dat ongelijksoortige organismen op of in elkaar leven tot wederzijds voordeel, niet te verwarren met parasitisme, waarbij het ene organisme leeft ten koste van het andere. De naamgeving berust waarschijnlijk uitsluitend op de uiterlijke gelijkenis.

DE ALLERBESTE BEDRIJFSMETHODE

Het is belangrijk, dat de imker de meeste beschreven en toegepaste bedrijfsmethoden kent, of dat nu uit de leerboeken of via een cursus is.

Methoden zijn er zeer vele, met daarop nog de nodige variaties. Zie daarvoor de boeken van Schotman, Joustra, de Roever enz. De Roever zegt op blz. 495 „Door de veelheid van methoden late men zich echter niet van de wijs brengen”. De als de beste aangeprezen bedrijfsmethoden zijn meestal ingesteld op de plaats waar die bedreven worden, en een drachtverhouding kan op tien km. afstand reeds anders zijn. Ook moet er rekening gehouden worden met de samenstelling van de kasten of met het reservekasten-materiaal aan extra bodems en daken, eventueel voor bodem een separator te gebruiken. B.v. voor de separatie methode moet men eigenlijk over spaarkasten beschikken, omdat de dubbelwandige simplexkast er minder geschikt voor is, tenzij daarvoor hulpstukken gemaakt worden. Rekening moet men er mee houden of men met de bijen reizen wil en kan. Daarnaast moet de imker kunnen improviseren indien door weersomstandigheden b.v. een zeer laat voorjaar met slechte ontwikkeling de drachtperioden iets anders vallen dan gewoonlijk; of door het nederlandse klimaat een dracht geheel uitvalt, wat zeer vaak gebeurt. Daarom is het belangrijk de meeste bedrijfsmethoden te kennen; maar het allerbelangrijkste is dat de imker de juiste tijd en tijdsduur van de drachtbronnen kent om daarop zijn bedrijfsmethoden in te stellen, en daarmee het meest succes te hebben.

Hij moet zijn eigen omgeving in een straal van 6 km. op zijn duim kennen, weten, hoeveel fruit, kastanje, linden, vuilbomen e.d. daarop voorkomen en of het de moeite is zich op een of meerdere drachtbronnen in te stellen. Bessler's leerboek voor Bijenteelt (bewerkt door Elsässer 1903) geeft de imkers de raad om als hulpmiddel een schema te maken over de maanden april t/m september. Iedere maand verdeelt hij in drie x tien dagen. Het schema is zo gemaakt dat dit naar willekeur voor iedere andere omgeving veranderd kan worden, en de drachtplanten, of dat nu bomen of heesters zijn, ingevuld kunnen worden met aangegeven piek, waaruit blijkt wat de hoofddracht is. Op zulk een schema kan de imker zijn gehele bijenteelt instellen. Hij kan een geschikte bedrijfsmethode zoeken en toepassen. En dat is dan de allerbeste bedrijfsmethode. Oorthuis.

Mei 1970.

Officiële mededelingen

De bestrijdingsmiddelenwet op de helling

De Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (Wet van 12 juli 1962 Stbl. 288 houdende vaststelling van nieuwe regelen met betrekking tot de handel in en het gebruik van bestrijdingsmiddelen) zal worden gewijzigd in het bijzonder met het doel bij te dragen aan de bestrijding van de milieuverontreiniging en een betere bewaking tegen ongunstige invloeden op het leefmilieu van mens en dier mogelijk te maken. De Bestrijdingsmiddelen commissie werd in de gelegenheid gesteld het ontwerp te bespreken. Voor goed begrip van onze leden, die wellicht niet meer het juiste inzicht in al die commissies hebben, diene het navolgende:

De afd. **Bijenteelt** van het Landbouwschap heeft een Bestrijdingsmiddelencommissie die zich o.a. bezig houdt met spuitschade en het plaatsen van bijenvolken op het koolzaad in de polders.

Daarnaast en daarboven staat de Bestrijdingsmiddelencommissie van het **Landbouwschap** die op haar beurt weer met een aantal leden is vertegenwoordigd in de Rijksbestrijdingsmiddelencommissie die de beide betrokken ministers overeenkomstig het bepaalde in art. 20 van de bestaande wet over de voorschriften tot uitvoering van deze wet heeft te adviseren. In deze laatste commissie hebben zitting vertegenwoordigers van het Landbouwschap, van de fabrikanten en handelaren in bestrijdingsmiddelen, het Bosschap, De Kon. Ned. Jagersvereniging, de Ver. tot Bescherming van vogels, De Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten, de Bond van Agrarische Loonbedrijven, de In- en Verkoopverenigingen voor Land- en Tuinbouw, de Commissie voor Fytofarmacie en van de Ministeries van Landbouw en Visserij en van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Ons H.B. lid Maagendans is voorzitter van de Bestrijdingsmiddelencommissie van de afd. Bijenteelt van het Lbs., lid van de commissie van het Lbs. en plv. lid van de Rijksbestrijdingsmiddelencommissie. Hij heeft als zodanig alle besprekingen bijgewoond en was daardoor in de gelegenheid in het bijzonder de belangen van de imkerij in de verschillende commissies naar voren te brengen. Opgemerkt moge worden dat deze belangen geheel parallel lopen met dien van het Bosschap, de Jagersvereniging, de Ver. tot Bescherming van Vogels en de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten.

De spuitschade in Groningen was een gerede aanleiding nogmaals aan te dringen op een duidelijke aanduiding op de etiketten van bestrijdingsmiddelen welke tijdens de bloei van door bijen bestoven gewassen en andere planten zouden kunnen worden gebruikt. De commissie toonde hiervoor alle begrip, echter dient deze materie nader te worden geregeld in de uitvoeringsvoorschriften en niet in de wet. In dit stadium van het vooroverleg kunnen wij niet verder op

deze materie ingaan, doch gezegd mag worden dat de commissie goed heeft gewerkt. De grote lijn van de op handen zijnde wijziging is dat de touwtjes wat strakker worden aangehaald en daar kan de imkerij alleen maar wel bij varen.

Beknopt verslag van de vergaderingen van de afd. Bijenteelt van het Landbouwschap, het Bestuur van de Stichting Bedrijfsraad voor de Ned. Bijenhouderij en van de Stichting Proefbijenstand „Ambrosiushoeve” gehouden op 21 okt. 1970 op Ambrosiushoeve.

Afd. Bijenteelt Lbs. De vergadering hield zich geruime tijd bezig met de noodzaak alle aandacht te besteden aan de aanplant van honing- en stuifmeelgevende gewassen. Met name het belang van voldoende stuifmeel in voor- en najaar dient meer naar voren te worden gebracht. Er was inmiddels al een bespreking van enkele deskundigen op dit gebied met het Rijksbijenteeltconsulentschap geweest. De vergadering besloot om op dit punt ook voeling te houden met kwekers en hoveniers en hun organisaties en overheidsinstanties op een meer geëigende wijze te benaderen. In het toezenden van stencils en folders aan bestuursinstanties zag men over het algemeen weinig heil. Men gaf er de voorkeur aan diegenen, die zijn betrokken bij beplantingsschema's, cultuurwerken en opzetten van recreatiegebieden rechtstreeks te benaderen. De mogelijkheden daartoe werden besproken en zullen nader worden onderzocht. Er zal een herdruk van de folder „Bloemen en Bijen” aangevuld waar dat wenselijk is gebleken, komen.

Uiteraard kwam de spuitschade in Groningen ter sprake. De betrokken Officier van Justitie heeft de Alg. Inspectiedienst medegedeeld dat hij geen aanleiding ziet tot het instellen van een strafvervolg (zie de mededelingen omtrent de herziening van de Bestrijdingsmiddelenwet).

De secr. deed verslag omtrent de stand van zaken met betrekking tot de komkommerwestie. In verschillende delen van het land zijn er besprekingen geweest over de mogelijkheden om zaadkomkommers te voorkomen. Van de zijde van het Bijenteeltconsulentschap gaf men uiting aan het vertrouwen dat deze moeilijkheden door de steeds verder voortschrijdende verbetering van de z.g. manloze komkommer binnens afzienbare tijd zouden zijn opgelost, terwijl het besef dat afschermen, ook tegen andere bestuivende insecten nodig is, steeds meer veld wint. Het consulentschap blijft hierop in voorkomende gevallen de nadruk leggen.

De vooruitzichten voor de suikerprijs zijn minder gun-

stig. Het suikeroverschot is enorm verminderd. Met ingang van 1 okt. '70 is de denatureringspremie vervallen, hetgeen een prijsverhoging met f 0,40 per kg. inhoudt (Wij hadden voor de fatale datum reeds ingekocht).

De ontwikkeling van de zeeaster in de Lauwerszeepolder is teleurstellend geweest. Er is echter inmiddels 100 ha. koolzaad ingezaaid. Omtrent de internationale bijenteeltaangelegenheden valt weinig nieuws te vermelden. Verwacht wordt dat de COPA-werkgroep binnenkort opnieuw bijeen zal komen.

Stichting Bedrijfsraad.

De voorzitter van de werkcommissie „Flevohof" gaf een kort overzicht over de stand van zaken, voor zover het de bijteeltdemonstratie betreft. Het bleek nog niet mogelijk een overzicht te geven over de kosten en welk deel daarvan ten laste van de Bedrijfsraad zou komen. Daar de werkcommissie nog niet over een krediet beschikt is de commissie gemachtigd, teneinde de voortgang van het werk niet te laten stagneren, tot het doen van uitgeven van beperkte omvang. In dit verband werd tevens besloten tot het doen van een subsidie-aanvraag bij het Ministerie van C.R.M. inzake de „Flevohof". Na ampele besprekingen is tevens besloten tot het doen van stappen bij de Overheid in verband met het personeelstekort bij het Rijksbijenteelt consuleringschap, mede in verband met de pensionering van de Hr. J. van Aarst en reeds eerder ontstane vacatures.

Stichting Ambrosiushoeve.

In deze vergadering waren hoofdzakelijk onderwerpen van huishoudelijke aard aan de orde. Als gevolg van de aanleg van een nieuwe weg zal Ambrosiushoeve een andere uitrit moeten hebben, wat op moeilijkheden stuit. Het gebouw moet worden geschilderd. De verpachter is echter niet bereid hieraan iets te doen. Het blijkt niet mogelijk te zijn voor de woning van de tuinbaas een aansluiting op het waterleidingnet te verkrijgen. Onderzocht zal worden of het mogelijk is te zijnen behoeve een nieuwe put te slaan met een eigen installatie. Besloten wordt het perceel pruimen, dat versleten is, opnieuw in te planten daar de pruimebloesem voor verschillende proeven niet kan worden gemist. De tuinknecht wordt, als waardering voor zijn werk en wegens een door hem behaald vakdiploma een loonsverhoging toegekend. Bij het sluiten van de vergadering verzoekt de voorzitter de leden die vragen hebben, deze te voren op te geven aan de directeur, zodat deze op de agenda kunnen worden geplaatst en ook de andere leden de gelegenheid hebben tevoren hierover hun gedachten te laten gaan.

Verkiezing Hoofdbestuurslid.

Groep Overijssel West

Het H.B. lid van deze groep, de heer H. Troost heeft zich of gezondheidsredenen teruggetrokken. In zijn plaats is bij enkele kandidaatstelling als lid van het Hoofdbesetuur gekozen, de heer H. A. Habers, Hanekamp 168, Zwolle. Tel. 05200 - 34880. Krachtens artikel 15 sub 4 van het Huishoudelijk Reglement heeft de heer Habers zitting tot 31 december 1971.

Afdelingsnieuws

Afd. Ter Apel

Op 12 november 1970 hield onze afdeling een vergadering in samenwerking met de afdeling Musselkanaal en Stadskanaal.

Besloten werd het bestuur onze afdeling uit te breiden met de heer J. Klein. Daarna werd uitvoerig gediscussieerd over de nieuwbouwplannen. Met name het woonhuis, de timmerwerkplaats en de honingzemerij kregen de volle aandacht.

Na de pauze werd er een quiz gehouden tussen de drie afdelingen o.l.v. de heren Schutte, Bakker en Lukkien.

Ter Apel won de uitgeloofde koek met 24 punten. Daar er geen voldoende aanmeldingen waren, werd besloten tot het houden van een niet officiële cursus Bijenteelt.

Onze korfvlechtcursois o.l.v. de heer Hamminga begint op 22 december 1970.

Belangstellenden zijn welkom.

afd. Ter Apel.

Op 21 oktober 1970 overleed ons erelid,

JACOBUS VAN DER SPOEL,

85 jaar oud.

Hij trad kort na de oprichting van onze afdeling, op 29 december 1920, toe als lid en was dus haast 50 jaar met ons verbonden, de laatste jaren als erelid.

Hij heeft onze afdeling in verschillende bestuursfuncties gediend. Hij was algemeen geliefd door zijn vriendelijkheid en hulpvaardigheid bij grote kennis en vakbekwaamheid als imker.

In de loop der jaren heeft hij velen door zijn leiding en inspiratie gevormd tot enthousiaste imkers.

Wat hij ons heeft gegeven leeft voort in de harten van mensen, die hem met genegenheid en dankbaarheid gedenken.

Het bestuur der afd. Kampen e.o.

Afd. De Wouden

Het telefoonnummer genoemd in het afd. bericht van de afd. de Wouden omtrent de tentoonstellingswand opgenomen in het oktoberno. van ons blad moet zijn 05129-383 ten name van L. de Jong, Schoolstraat 9 te Oostermeer.

Afd. Rotterdam

Met ingang van 1 december 1970 wordt het secretariaat van afd. Rotterdam tijdelijk waargenomen door de heer W. van Hulten, Fr. Haverschmidtlaan 31, Schiedam.

Afd. Bunnik-Houten e.o.

De Najaarsvergadering werd gehouden op 6 nov. j.l. te Houten. Door de heren Jureleden W. Nijman uit Breukelen en P. H. d. Hartogh uit Lopikerwaard werd de uitslag bekend gemaakt van de standinspectiewedstrijd. 1e pr. J. G. Vermeulen, 2e pr. Fl. van Os, 3e pr. J. G. Beschop, 4e pr. C. Renes, 5e pr. A. C. de Roon.

Verder werden het winterprogramma en verdere actuele zaken besproken.

Afgesloten zijn in okt. 2 cursussen voor gevorderden in Utrecht en in Houten, en een beginnerscursus in Bunnik. Een cursus Koninginneteelt samen met afd. Utrecht is inmiddels aangevangen.

Aanvang nieuwe cursussen.

Begin jan. 1971 zal de cursus Teelt van Klein Fruit aanvangen in Werkhoven of Houten. 20 lesavonden en 2 praktijkmiddagen en 1 excursie.

De ontwikkelingscursus voor gevorderden zal ook in jan. beginnen. Een praktijkcursus voor beginners staat op het programma om einde febr. aan te vangen. In voorbereiding zijn nog een cursus opleiding voor het examen Practisch Imker en een cursus Bijenweide-Drachtplanten en Honing.

Voor al deze cursussen kunt u zich aanmelden bij de afd. Bunnik-Houten, Administratie Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305.

C.P.

Wij kunnen u alle materiaal leveren op het gebied der moderne bijenteelt voor de laagste prijzen.

Zend ons uw ruwe en zuivere was toe tot verwerking van de allerfijnste kunstraat. Ook kopen wij gaarne uw ruwe was. Wij betalen voor goede kwaliteit ruwe raat tot 31 december a.s. f 1,75 per kg franco Jubbega.

Door de goede honingooigsten dit jaar hebben wij weer flinke partijtjes van div. soorten kunnen kopen. Heeft u te weinig wij zullen u gaarne leveren.

Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst van bijenwoningen en gereedschappen en/of honingprijslijst toe.

Met de beste wensen voor 1971

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & Zn., JUBBEGA
Telefoon 05165—382.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50 elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

TE KOOP: **Klaverhoning** in bussen van 25 kg. à f 2,20 per kg. Nectapoll (Stuifmeelhoningdeeg) à f 4,50 per kg.

„De Bijenkorf” sinds 1897 Eemnes. Girorekening 2622.

TE KOOP: **Bijenkasten-Korven - Zwermkiepsen - Roosters** en verdere Imkersbenodigdheden.

„De Bijenkorf” sinds 1897 Meentweg 103, Eemnes.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken**: Zowel korven als kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald.

Bijenstand „De Bijenkorf” sinds 1897 Meentweg 103 Eemnes teeroun 02153-6704.

TE KOOP: **Prima gezonde Bijenvolken**. In korven, kasten en ramen. Bijenstand „De Bijenkorf” sinds 1897 Meentweg 103 Eemnes, telefoon 02153-6704.

Kaarsenpit. Voor het zelf maken van **waskaarsen**. In 6 verschillende afmetingen n.l. in de nrs. 5-10-15-20-25-30 voor kaarsen van 4 tot 10 cm diameter. Vanaf 25 cent per meter. Sierbijen voor kaarsen 25 cent per stuk.

Bijenstand „De Bijenkorf” sinds 1897. Eemnes tel. 02153-6704.

GEVRAAGD: Het boekje „Imkeren op de Zomerdracht” door Brinkert. Brieven met prijsopgave aan L. Steverink, Cullunastraat 18 Arnhem telefoon 085-435490.

TE KOOP: **Vierraams metalen honingslinger** met tandwielhuis en rem. J. Wind Nijlandspark 1, Roden, telefoon 9446.

BOD GEVRAAGD OP: Ootmar De wonderen van het Bijenvolk, Schotman Handboek der moderne Bijenteelt, von Frisch De Honingbij, Groenveld Het grote Bijenboek.

Te bevragen bij: G. C. Krabbendam, Butterlaan 9, Heiloo.

BEGINNENDE IMKER VRAAGT TE KOOP: Enige **lege simplex-kasten**. H. Peeters, Reeststraat 13, Almelo. Tel. 05490-15004.

GEVRAAGD: In behoorlijke staat verkerende slinger.

W. Bergsneider, Goudenstien 11, Amsterdam.

TE KOOP: **Zuivere Nederlandse honing**: Linde- Heide- en Moersandjvie. Nieuwe oogst. Th. W. Toebees, Rabelinkstraat 15, Silvolde, telefoon 08359-444.

TE KOOP: Honing met eerste prijzen bekroond. **Lindehoning f 2,65, Fruithoning f 2,60, Heidehoning f 4,95**, alles per kg. minimumafname 25 kg. Wij leveren de honing vloeibaar in nieuwe bussen. Wenst u ze in vaste vorm dit dan vermelden. Verzending ook naar België. **Bijenpark Brulleman, Breukelen**. Sinds 1896, Zandpad 42a, telefoon 03462-1303. Giro 377805.

TE KOOP: **dubbelwandige Simplexkasten** (de meest gebruikte kast in ons land reeds 75 jaar) kasten zijn in prima staat, keurig geschilderd groen met witte banden, 2 broedkamers of broed en honingkamer naar keuze, dak met zink f 36,50. **Nieuwe Bucfastkasten** met nieuwe ramen f 40,—. **Simplex-kasten** dubbelwandig vast, dus geen losse binnenbakken, op pootjes met puntdak, 2 broedafdelingen plus honingafdeling, naar keuze groen met witte banden of blank eiken, zeer mooie tuinkast voor vrije opstelling f 47,50. **Simplexkasten** enkelwandig groen met witte banden f 31,—, **Zinken rooster f 2,25, Bijenkap of Sluier f 6,50, Ontzegelbak** met zeef zeer mooi blank metaal roestvrij f 27,—.

Bijenpark Brulleman Breukelen telefoon 03462-1303.

TE KOOP: **Ronde korven** in zeer goede staat f 10,—. **Nieuwe korven** grote maat f 14,50. **Honingslinger C.M.F.** Nieuw f 137,50 voor 4 honingramen.

Nieuwe Simplexkasten dubbele broedkamer, dak met zink, voerbak en kleedje, geschilderd groen met witte banden, dubbelwandig, f 75,—. **Bijenpark Brulleman Breukelen**. Sinds 1896. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: **Antieke bijenwoningen en gebruiksvoorwerpen**. Strokasten, kunnen simplexramen met korte oren in, broedafdeling plus honingzolder f 55,—. Roodkoperen wasemmer. Paardeharenperszak voor heidehoning enz.

Alles in zeer goede staat. **Bijenpark Brulleman Breukelen**.

GEVRAAGD: **Honingslinger 3 of 4 raams**. Bijenkorven nieuw of gebruikt. Bijenkasten antiek of modern.

Bijenpark Brulleman Breukelen.

GEVRAAGD: **Bijenvolken in korven en kasten**. Ook kopen wij complete bijenstanden met alles wat daarbij hoort. Betaling contant geld. Reeds 75 jaar doen wij dit.

Bijenpark Brulleman Breukelen, telefoon 03462-1303.